EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2013 06 26
COM(2013) 453 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Visiškai elektroniniai viešieji pirkimai viešajam administravimui modernizuoti

1. ĮVADAS

Šiame komunikate aptariama „visiškai elektroninių viešųjų pirkimų“[1] (nuo elektroninio pranešimų skelbimo iki elektroninio mokėjimo) įgyvendinimo padėtis ES, kaip numatyta 2012 m. Komunikate „Elektroninių viešųjų pirkimų strategija“[2]. Jame nustatomi veiksmai, kurių turėtų imtis ES ir valstybės narės, kad pereitų prie visiškai elektroninių viešųjų pirkimų.

Viešųjų pirkimų valdymas dabartinėmis fiskalinio konsolidavimo aplinkybėmis turi didelę politinę reikšmę. Viešosios išlaidos prekėms, darbams ir paslaugoms sudaro 19 % ES BVP[3], todėl efektyvesnis jų valdymas gali padėti gerokai **padidinti bendrą viešųjų išlaidų efektyvumą**. Dabartinė krizė suteikia galimybę valstybėms narėms toliau įgyvendinti **struktūrinius savo administravimo veiklos pakeitimus**, kad galėtų sumažinti savo viešųjų išlaidų BVP dalį, o sutaupytas lėšas skirti **investicijoms į augimą skatinančią politiką**. Pasaulio banko vertinimu, e. viešieji pirkimai gali padėti sutaupyti 6–13,5 % visų viešųjų pirkimų išlaidų[4].

Veiksmingas viešasis administravimas – esminis ES ekonomikos konkurencingumo elementas. Viešojo administravimo modernizavimas įvardytas kaip vienas iš penkių 2012 ir 2013 m. Komisijos metinės augimo apžvalgos prioritetų[5]. Viešųjų pirkimų reforma, viešojo administravimo skaitmeninimas, administracinės naštos mažinimas ir didesnis skaidrumas yra augimo skatinimo veiksniai.

Perėjus prie visiškai elektroninių viešųjų pirkimų būtų galima daug sutaupyti, sudaryti geresnes sąlygas struktūriškai persvarstyti tam tikras viešojo administravimo sritis ir paskatinti augimą, nes būtų atveriama vidaus rinka ir skatinamos inovacijos ir supaprastinimas. Tai taip pat sudarytų geresnes sąlygas MVĮ dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, nes sumažėtų administracinė našta, padidėtų verslo galimybių skaidrumas ir sumažėtų dalyvavimo išlaidos.

Visiškai elektroniniai viešieji pirkimai nėra vien IT projektas, kuriuo tik būtų pakartojami popieriniais dokumentais pagrįsti procesai; tai galimybė iš esmės persvarstyti viešojo administravimo organizacinę struktūrą. **Taigi visiškai elektroniniai viešieji pirkimai yra vienas iš pagrindinių veiksnių, padėsiančių įgyvendinti minėtus prioritetus, ir gali padėti pasiekti strategijos „Europa 2020“ tvaraus augimo tikslus.**

Siekdama suteikti galimybę pasinaudoti e. viešųjų pirkimų[6] privalumais ir vykdydama viešųjų pirkimų teisinės sistemos modernizavimą[7], 2011 m. pabaigoje Komisija pasiūlė nustatyti, kad e. pranešimo[8], e. prieigos prie pirkimo dokumentų[9] ir e. pasiūlymų pateikimo[10] etapai būtų

---

1 Visiškai elektroniniai viešieji pirkimai vykdomi, kai pirkdamos prekes ir paslaugas arba skelbdamos viešųjų darbų konkursus viešojo sektoriaus organizacijos naudojasi elektroninėmis ryšių ir sandorių tvarkymo priemonėmis nuo pranešimo iki mokėjimo.

2 http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/strategy/COM_2012_en.pdf

3 http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/modernising_rules/public-procurement-indicators-2011_en.pdf

4 http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/conferences/speeches/robert-hunja_en.pdf

5 Komunikatai COM(2011) 815 *final* ir COM(2012) 750 *final*.

6 Šiame dokumente e. viešieji pirkimai suprantami kaip e. pranešimas, e. prieiga ir e. pasiūlymo teikimas (šios sąvokos apibrėžtos toliau).

7 http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/modernising_rules/reform_proposals_en.htm

8 Elektroninis pranešimų, kuriais pranešama apie viešųjų pirkimų konkursus, skelbimas.

9 Viešųjų pirkimų dokumentų, tokių kaip konkurso sąlygos, skelbimas internete.

privalomi. Dabar Komisija priėmė pasiūlymą, kuriuo siekiama suskaitmeninti kitą viešųjų pirkimų proceso etapą – sąskaitų faktūrų išrašymą. Šio pasiūlymo, numatyto 2012 m. II bendrosios rinkos akte, tikslas – užtikrinti, kad iki termino, kuris būtų kuo artimesnis perėjimo prie e. viešųjų pirkimų terminui, visiems viešiesiems pirkėjams būtų nustatytas privalomas reikalavimas priimti e. sąskaitas faktūras. Dėl to maksimaliai padidėtų nauda ES ekonomikai ir būtų suteikta galimybė Europos bendrovėms ir perkančiosioms organizacijoms pasinaudoti visais skaitmeninės bendrosios rinkos privalumais.

Viešųjų pirkimų teisinės sistemos modernizavimo procese ir pasiūlyme dėl e. sąskaitų faktūrų naudojimo nagrinėjami pagrindiniai viešųjų pirkimų skaitmeninimo veiksniai. E. mokėjimo klausimai dideliu mastu jau sprendžiami teisės aktais dėl bendros mokėjimų eurais erdvės (SEPA), o e. užsakymas priklauso nuo e. katalogų, nustatytų teisės akto dėl viešųjų pirkimų pasiūlyme, įgyvendinimo. Likusi proceso dalis (e. archyvavimas) priklauso nuo e. sąskaitų faktūrų naudojimo – tai patvirtina poreikį pirmiausia įgyvendinti pastarąjį etapą. Taigi, nors galutinis tikslas – elektroniškai vykdyti visą viešųjų pirkimų ciklą nuo e. pranešimo iki e. mokėjimo, šiuo etapu Komisija neplanuoja teikti teisės aktų pasiūlymų dėl likusios proceso dalies skaitmeninimo. Tačiau Komisija stebės tolesnius pokyčius šiose srityse ir gali nuspręsti imtis veiksmų, jei manys, kad jie būtų naudingi ar būtini.

Įgyvendinant visiškai elektroninius viešuosius pirkimus pagrindinis vaidmuo teks valstybėms narėms, nes jos turės parengti veiksmingas perėjimo valdymo strategijas. Daugumoje jau nustatytų strategijų nėra veiksmų planų, kuriais būtų siekiama spręsti veiklos klausimus. Iš 22 e. viešųjų pirkimų strategijas nustačiusių šalių tik 8 nustatė e. viešųjų pirkimų naudojimo tikslus.

2. VISIŠKAI ELEKTRONINIAI VIEŠIEJI PIRKIMAI – VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO MODERNIZAVIMO PRIEMONĖ

Valstybės narės turėtų pasinaudoti galimybe įgyvendinti visiškai elektroninius viešuosius pirkimus, kad pagerintų viešųjų pirkimų vykdymą, o dar svarbiau – iš esmės modernizuotų savo viešojo administravimo institucijų veikimą. Kad nauda būtų kuo didesnė, būtina vadovautis strateginiu ir holistiniu požiūriu, pagal kurį būtų nustatyta tinkama politika ir teisės aktų sistema ir užtikrintas valdymas bei koordinavimas. Pavyzdžiui, reikės rinktis tokią politiką, kuri užtikrintų, kad bendrovės galėtų lengvai naudotis viešųjų pirkimų galimybėmis. Tai būtų galima pasiekti skelbiant apie visas nacionalinių viešųjų pirkimų galimybes vienoje interneto svetainėje arba sukuriant daugiau svetainių, kurios keistųsi informacija.

Visiškai elektroniniai viešieji pirkimai suteikia galimybę pertvarkyti visą viešųjų pirkimų procedūrą – tai gali turėti įtakos viešųjų pirkimų (de)centralizavimo lygiui valstybėse narėse[11].

Visiškai elektroniniai viešieji pirkimai gali padidinti bendrą administravimo efektyvumą, nes sutrumpėtų laikas nuo pirkimo iki apmokėjimo, sumažėtų administracinė našta ir pagerėtų tikrinimo galimybės. Dėl to savo ruožtu sumažėtų korupcijos ir mokestinio sukčiavimo galimybių, padidėtų duomenų saugumas ir būtų mažiau bylinėjimosi atvejų[12]. Lombardijos centrinė perkančioji organizacija 2009 m. įvertino, kad įvedus e. viešuosius pirkimus pirkimo procedūrų trukmė sutrumpėjo 26 %, o bylinėjimosi atvejų skaičius sumažėjo 88 %.

---

10 Elektroninis bendrovių pasiūlymų pateikimas atsiliepiant į kvietimą dalyvauti konkurse.

11 Vyrauja centralizavimo tendencija, kurią toliau skatina e. viešųjų pirkimų įvedimas.

12 Privalumų sąrašas nėra baigtinis, taip pat sumažėtų išmetamo CO2 kiekis, būtų atvertos tarptautinės rinkos ir t. t.

Be to, skaitmeninimas palengvina viešųjų pirkimų ir kartu didelės viešųjų išlaidų dalies stebėseną. Portugalijoje viešųjų pirkimų portalas „Base“[13] leidžia stebėti viešųjų pirkimų išlaidas ir apimtį, taip pat rengti statistinius duomenis apie pirkėjų tipus, bendrovių laimėtus konkursus ir pan.

Visiškai elektroniniai viešieji pirkimai taip pat gali turėti šalutinį poveikį: jie skatina platesnį valdžios paslaugų skaitmeninimą, o dėl to viešosios paslaugos tampa veiksmingesnės ir patogesnės naudoti piliečiams bei įmonėms. Tai taip pat gali paskatinti inovacijas ir padėti pasiekti Europos skaitmeninės darbotvarkės[14] ir 2011–2015 m. E. valdžios veiksmų plano[15] tikslus.

E. sąskaitų faktūrų naudojimas gali padėti automatizuoti kitus procesus po sutarties sudarymo, tokius kaip e. užsakymas, e. mokėjimai ir e. archyvavimas. Be to, e. sertifikatų[16] sistema gali būti sukurta kaip skaitmeninė vieno langelio principu veikianti sistema visiems sertifikatams, kurių reikalaujama viešųjų pirkimų procese. Perkančiosioms organizacijoms nebereikėtų prašyti dokumentų iš bendrovių, nes jie būtų prieinami internetu. Šiuos e. sertifikatus galėtų naudoti ne tik perkančiosios organizacijos, bet ir kitos viešojo administravimo institucijos, dėl to procedūros taptų paprastesnės ir sumažėtų administracinė našta. Apskaičiuota, kad Italijoje naudojant tokią sistemą bendrovėms pavyko sutaupyti iki 1,2 mlrd. EUR per metus[17]. Prancūzijos centrinei perkančiajai organizacijai (UGAP) naudojant e. sertifikatus administracinės išlaidos sumažėjo 35 %, o sutarčių sudarymo procesas sutrumpėjo 10 dienų.

Kai kurios šalys jau pradėjo įgyvendinti visiškai elektroninius viešuosius pirkimus. Jei pavyktų išvengti situacijos, kai kartu egzistuoja elektroninės ir popieriniais dokumentais pagrįstos sistemos, nauda būtų dar didesnė.

3. VISIŠKAI ELEKTRONINIAI VIEŠIEJI PIRKIMAI – PRIEMONĖ PASKATINTI MVĮ DALYVAVIMĄ VIEŠUOSIUOSE PIRKIMUOSE

Dauguma **MVĮ yra tinkamai pasirengusios naudotis visiškai elektroniniais viešaisiais pirkimais** ir gauti iš to naudos. Remiantis 2013 m.[18] Eurostato duomenimis, 2012 m. tik 4,6 % MVĮ neturėjo prieigos prie interneto.

Visų pirma, naudojant e. sąskaitas faktūras galima sumažinti sąskaitų faktūrų siuntimo išlaidas ir sudėtingumą, taip pat dėl automatizavimo gali sumažėti klaidų ir būtų paprasčiau atlikti auditą ir rinkti mokesčius. Dėl pastarųjų veiksnių sumažėja administracinė našta įmonėms, kuri ypač slegia MVĮ.

Keli tyrimai rodo, kad, MVĮ nuomone, e. viešieji pirkimai yra naudingi[19]. Tarp teigiamų MVĮ nurodytų aspektų – spartesnė prieiga prie informacijos, galimybė sužinoti apie didesnį skaičių konkursų ir paprastesnės procedūros.

---

13 www.base.gov.pt

14 Europos skaitmeninės darbotvarkės (COM(2010) 245) tikslas – padidinti ES piliečių ir įmonių naudojimąsi e. valdžios paslaugomis iki 2015 m.

15 2011–2015 m. E. valdžios veiksmų planas, COM(2010) 743.

16 *Rolece* Ispanijoje, paslauga *e-Attestation* Prancūzijoje ir AVCP (*Autorità Vigilanza Contratti Pubblici*) virtualusis įmonės pasas Italijoje.

17 AVCP įvertis, pagrįstas įmonių ir konkursų skaičiumi, vidutiniu kiekvienos įmonės dalyvavimo atvejų skaičiumi, dokumentų pateikimo išlaidomis ir personalo išlaidomis.

18 http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/comprehensive_databases

19 Vykdant nacionalinę apklausą apie e. viešuosius pirkimus Portugalijoje (2012 m.) 78 % MVĮ nurodė, kad padidėjo skaidrumas, o 50 % – kad padidėjo konkurencija. Dar žr.

Apskritai šalių, kuriose e. viešieji pirkimai – įprasta praktika (pvz., Portugalija, Airija), patirtis yra teigiama. Pietų Korėjoje nuo 2003 m. (kai buvo įvesti e. viešieji pirkimai) iki 2010 m. MVĮ dalyvavimas viešuosiuose pirkimuose padidėjo 20 %.

Nepaisant šios naudos, ES, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis reikėtų imtis veiksmų, kurie sudarytų geresnes sąlygas MVĮ dalyvauti visiškai elektroniniuose viešuosiuose pirkimuose (žr. 5 skirsnį). Visų pirma valstybės narės turėtų skatinti nebrangias ir lengvai naudojamas e. sąskaitų faktūrų ir e. viešųjų pirkimų paslaugas, kad kuo labiau sumažintų bet kokias galimas išlaidas ir painumą.

4. VISIŠKAI ELEKTRONINIŲ VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ NAUDOJIMO MASTAS NEDIDELIS, BET SPARČIAI AUGA

4.1. Padėtis e. sąskaitų faktūrų naudojimo srityje

E. viešųjų pirkimų nauda pripažįstama vis plačiau, todėl kelios valstybės narės ėmėsi iniciatyvų, kad juos įdiegtų. Šiuo metu vykdant viešuosius pirkimus e. sąskaitas faktūras naudoti tam tikru mastu privaloma Danijoje, Švedijoje ir Suomijoje, taip pat nuo 2014 m. bus privaloma Austrijoje (federaliniu lygmeniu) ir Italijoje. Nyderlandai sukūrė portalą (*Digipoort*), per kurį e. sąskaitas faktūras galima siųsti centrinei valdžiai, o šiuo metu imamasi veiksmų siekiant įtraukti regioninės ir vietos valdžios institucijas. Prancūzijoje ir Čekijoje vyriausybės departamentai gali nustatyti, kad e. sąskaitos faktūros būtų privalomos. Kitos šalys, pavyzdžiui, Ispanija, Belgija, Airija ir Vokietija, taip pat imasi priemonių, kad e. sąskaitos faktūros būtų plačiau naudojamos vykdant viešuosius pirkimus.

Nepaisant šių pastangų, e. sąskaitų faktūrų naudojimo mastas vykdant viešuosius pirkimus ES vis dar ribotas. Eurostato duomenimis, tik 12 % įmonių naudojasi elektroninėmis priemonėmis siųsdamos sąskaitas faktūras valdžios institucijoms arba gaudamos sąskaitas faktūras iš tų institucijų. Kitas šaltinis teigia, kad Europoje e. sąskaitos faktūros sudaro tik 4–15 % visų išrašytų sąskaitų.

Įmonės, siunčiančios valdžios institucijoms ir (arba) gaunančios iš valdžios institucijų e. sąskaitas faktūras standartine struktūra, kuri yra tinkama automatiniam apdorojimui, ir elektroninius duomenis, 2011 m. [%] (šaltinis – Eurostatas)

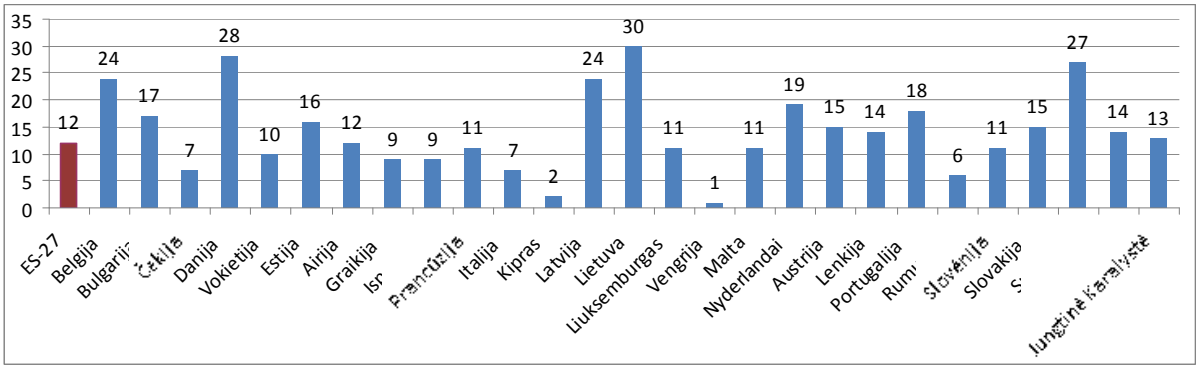

Be to, šalyse, kuriose e. sąskaitas faktūras naudoti yra privaloma, dažnai naudojami savi nacionaliniai e. sąskaitų faktūrų standartai, kurie dažnai nėra sąveikūs. Dėl to didėja bendrosios rinkos susiskaidymas ir kartu didėja e. sąskaitų faktūrų naudojimo išlaidos ir

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/smes_access_to_public_procurement_final_report_2010_en.pdf

sudėtingumas vykdant tarpvalstybinius viešuosius pirkimus. Taigi neišnaudojamos galimybės visoms suinteresuotosioms šalims sutaupyti nemažai lėšų.

2010 m. Komisijos komunikate „Europos naudojimasis elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo privalumais“[20] nustatytas tikslas, kad „e. sąskaitų faktūrų išrašymas iki 2020 m. taptų dažniausiai naudojamu sąskaitų išrašymo metodu Europoje“, ir pateikiamas planas, kaip padidinti naudojimą. Dabar Komisija priėmė pasiūlymą, kuriuo siekiama, kad e. sąskaitų faktūrų išrašymas taptų standartiniu sąskaitų faktūrų išrašymo būdu vykdant viešuosius pirkimus (žr. 5.1 punktą).

4.2. Padėtis e. viešųjų pirkimų srityje

E. pranešimas ir e. prieiga prie viešųjų pirkimų dokumentų paprastai naudojami visoje ES, nors kai kuriose valstybėse narėse šios funkcijos naudojamos ne visoms procedūroms ir pirkimams. Dar gerokai iki ES teisės aktų įsigaliojimo 22 valstybės narės nustatė, kad naudoti e. pranešimą yra privaloma. 2013 m. Europos Komisijos atlikto tyrimo[21] metu apskaičiuota, kad e. pasiūlymų teikimo naudojimo lygis 2011 m. buvo maždaug 10 %[22] (+13 %, palyginti su 2010 m.).

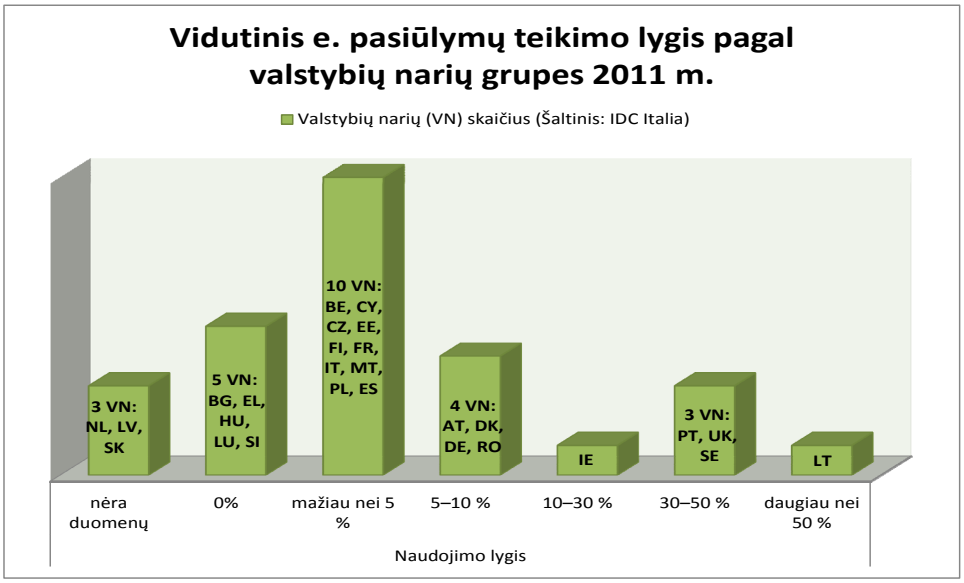

Lietuva, Portugalija, Švedija ir JK padarė didelę pažangą: apskaičiuota, kad šiose šalyse 2011 m. naudojimo lygis viršijo 30 %. Tačiau daugelyje šalių naudojimo lygis nesiekė 5 %, o 4 valstybėse narėse 2012 m. visai nebuvo galimybės vykdant viešuosius pirkimus pateikti pasiūlymus elektroniniu būdu; tai Bulgarija, Graikija, Vengrija ir Slovėnija.

20 http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0712:FIN:lt:PDF

21 Tyrimą atliko IDC *Italia* ir *Capgemini*: http://ec.europa.eu/dgs/internal_market/tenders/2011-097-c/download_en.htm

22 Naudojimo lygis nustatomas pagal viešųjų pirkimų, kurių metu bendrovės Europos Sąjungoje pateikė pasiūlymus elektroniniu būdu, vertę, kuri dalijama iš visos pirkimų vertės ES.

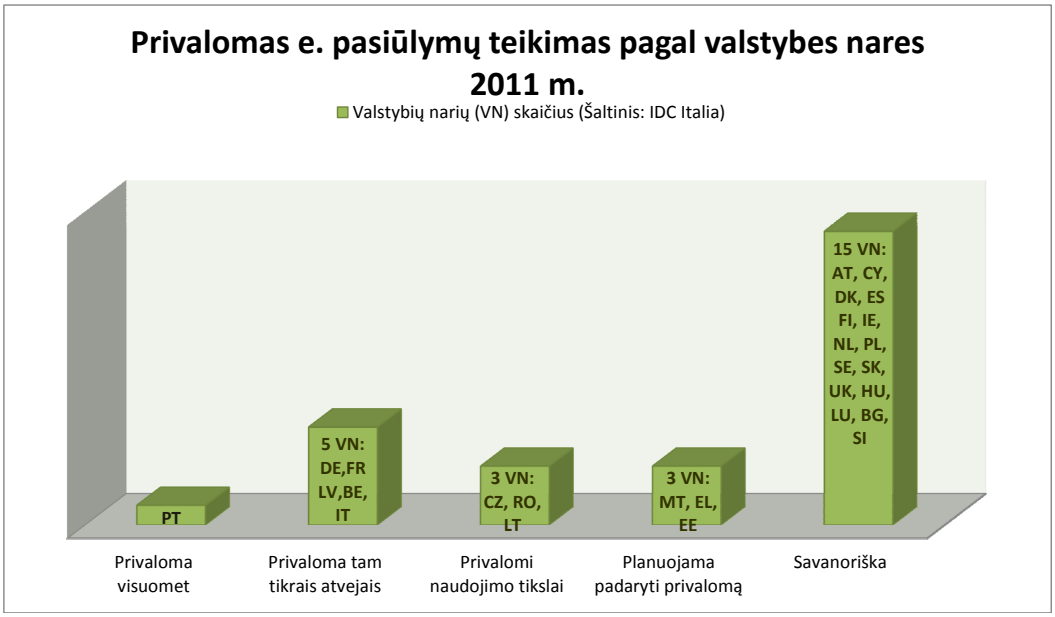

Daugumoje valstybių narių (15) e. pasiūlymų teikimas yra savanoriškas. Tik Portugalijoje jis yra privalomas visoms perkančiosioms organizacijoms ir pirkimams, tačiau tik virš tam tikros ribos. 5 valstybėse narėse e. pasiūlymų teikimas privalomas tik tam tikrais specialiais atvejais. Dėl e. viešųjų pirkimų naudojimo Portugalijoje sutaupoma 6–18 % visų viešųjų pirkimų išlaidų. E. viešieji pirkimai taip pat tapo privalomi regioniniu lygmeniu (pvz., Flandrijoje, Lombardijoje). Išsamūs šalių e. viešųjų pirkimų profiliai pateikiami: http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/d2-annex-eprocurement-country-profiles-final_en.pdf

Apskritai viešųjų pirkimų sistema labai suskaidyta[23] ir sudėtinga, joje daug skirtingų procedūrų, IT technologijų, sertifikavimo reikalavimų, taip pat laikomasi praktikos, pagal kurią ne visiškai išnaudojamos IT technologijų teikiamos galimybės. E. viešųjų pirkimų sistemų naudojimo paprastumas ir jų sąveikumas yra pagrindiniai veiksniai, lemiantys aukštą e. viešųjų pirkimų naudojimo lygį ir dideles santaupas bei naudą.

Kad būtų galima įveikti žemo naudojimo lygio problemą ir sumažinti rinkos susiskaidymo riziką, Komisija, vykdydama Viešųjų pirkimų direktyvų modernizavimą, pasiūlė nustatyti, kad iki 2016 m. vidurio e. viešieji pirkimai taptų privalomi, ir skatinti e. viešųjų pirkimų sistemų sąveikumą. Pasiūlymą šiuo metu nagrinėja Europos Parlamentas ir Taryba. Nors dėl tikslaus e. viešųjų pirkimų įgyvendinimo termino dar deramasi, teisės aktų leidėjai sutaria dėl to, kad reikia galutinai pereiti prie e. viešųjų pirkimų. Po teisės akto pasiūlymo Komisija paskelbė komunikatą, kuriame pranešė apie priemones e. viešųjų pirkimų įgyvendinimui remti ES (informacija apie priemonių įgyvendinimo padėtį pateikiama priede). Visų pirma Komisija paskelbė ataskaitą „Geroji e. viešųjų pirkimų patirtis“[24], kurioje pristatė gerąją patirtį. Be to, Komisijos e. konkursų ekspertų grupė pateikė rekomendacijų, kaip supaprastinti e. viešųjų pirkimų vykdymą, visų pirma MVĮ ir tarpvalstybiniams tiekėjams[25]. Abi ataskaitos veiksmingai padeda tobulinti e. viešųjų pirkimų sprendimus.

23 ES yra nuo 250 000 iki 300 000 perkančiųjų organizacijų.

24 http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/e-procurement/golden-book/index_en.htm

25 http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/e-procurement/expert/index_en.htm

5. TOLESNI VEIKSMAI

Komisijos pasiūlymas nustatyti, kad e. pranešimas, e. prieiga ir e. pasiūlymų teikimas būtų privalomi, ir Komunikate „Elektroninių viešųjų pirkimų strategija“ paskelbtos priemonės – svarbūs žingsniai pirmyn siekiant pasinaudoti e. viešųjų pirkimų privalumais.

Siekdama toliau įgyvendinti visiškai elektroninius viešuosius pirkimus, Komisija imasi veiksmų, įskaitant teisės akto pasiūlymą, kuriuo siekiama, kad e. sąskaitų faktūrų naudojimas vykdant viešuosius pirkimus taptų taisykle, o ne išimtimi, ir ne teisėkūros priemonių, kuriomis siekiama toliau remti visiškai elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinimą valstybėse narėse. Šie veiksmai apibūdinti toliau[26].

5.1. E. sąskaitų faktūrų naudojimas vykdant viešuosius pirkimus – taisyklė, o ne išimtis

Remdamasi nacionalinių naudos vertinimo duomenų[27] ekstrapoliacija, Komisija apskaičiavo, kad, jei vykdant viešuosius pirkimus visoje ES būtų naudojamos e. sąskaitos faktūros, būtų galima sutaupyti iki 2,3 mlrd. EUR.

Kad būtų galima pasinaudoti šiais privalumais, Komisija priėmė pasiūlymą, kuriuo siekiama, kad e. sąskaitų faktūrų išrašymas taptų standartiniu sąskaitų faktūrų išrašymo būdu vykdant viešuosius pirkimus. Dėl pašalinio poveikio tai taip pat turėtų sudaryti geresnes sąlygas visiems rinkos dalyviams naudoti e. sąskaitas faktūras. Pasirinkto metodo tikslas dvejopas. Pirma, siekiant pašalinti nacionalinių standartų sąveikumo problemas, siūloma įgalioti Europos standartizacijos komitetą (CEN) parengti naują Europos e. sąskaitų faktūrų standartą, kuriuo būtų standartizuota e. sąskaitoje faktūroje pateikiama informacija – tai būtina tarpvalstybiniam sąveikumui ir teisės aktų laikymuisi užtikrinti. Antra, pasiūlyme numatoma įpareigoti valstybių narių administracijas priimti naująjį Europos standartą atitinkančias e. sąskaitas faktūras. Europos Komisija siūlo, kad šių įpareigojimų įsigaliojimo terminas būtų kuo artimesnis Viešųjų pirkimų direktyvose numatytam įpareigojimų dėl e. viešųjų pirkimų įsigaliojimo terminui.

Tokiu e. viešųjų pirkimų įgyvendinimo metodu siekiama, kad visos suinteresuotosios šalys turėtų laiko išspręsti veiklos problemas, ir kartu užtikrinti sėkmingą perėjimą valstybėse narėse. Komisija ragina valstybes nares kuo greičiau pradėti būtiną parengiamąjį darbą, kad šios nuostatos būtų įgyvendintos laiku. Ji rekomenduoja valstybėms narėms nustatyti privalomą e. sąskaitų faktūrų naudojimą visoms suinteresuotosioms šalis, kai tik jos įdiegs būtiną infrastruktūrą, kad būtų galima kuo greičiau gauti naudos iš šių investicijų. Tačiau tuo pat metu valstybės narės turėtų imtis visų būtinų priemonių užtikrinti, kad dėl to neatsirastų nereikalingų papildomų išlaidų ar naštos MVĮ. Per 5 metus nuo perėjimo termino Komisija peržiūrės padėtį, siekdama įvertinti pažangą, padarytą pereinant prie e. sąskaitų faktūrų.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI:

(1) Europos Parlamentas ir Taryba **susitars dėl naujos teisinės sistemos, pagal kurią būtų privaloma priimti naują Europos standartą atitinkančias e. sąskaitas faktūras**.

[26] Visi šiame dokumente siūlomi veiksmai atitinka dabartinę daugiametę finansinę programą (2007–2013 m. DFP) ir siūlomą naują 2014–2020 m. DFP ir yra su jomis suderinami.

[27] Atsakymas iš Švedijos ir Danijos nacionalinių forumų dėl e. sąskaitų faktūrų naudojimo per Europos rinkos priežiūros forumo (ERPF) konsultacijas.

5.2. Standartizavimas

Teisės aktų pasiūlymai dėl elektroninių sąskaitų faktūrų naudojimo ir e. viešųjų pirkimų yra būtina, bet nepakankama sąlyga, kad visiškai elektroniniai viešieji pirkimai būtų sėkmingai įgyvendinti Europos Sąjungoje. Būtina imtis tam tikrų ne teisėkūros priemonių, kurios padėtų įgyvendinti visiškai elektroninius viešuosius pirkimus. Visų pirma būtina tęsti standartizavimo darbą, kad būtų galima įgyvendinti teisės akto pasiūlymą dėl elektroninių sąskaitų faktūrų naudojimo.

Todėl CEN turi atlikti būtiną standartizavimo darbą pagal Komisijos įgaliojimą, kuris bus parengtas vėlesniame etape. Įgaliojime bus nustatytas minimalių reikalavimų, kuriuos reikės įtraukti į standartą, sąrašas. Darbas bus atliekamas pagal standartines CEN procedūras, taikomas rengiant naujus Europos standartus. Tokį standartą gali priimti tik techninis komitetas; sprendimą dėl to, ar šią užduotį gali atlikti esamas techninis kometetas, ar reikės sukurti naują, priims CEN. CEN taip pat turėtų tęsti darbą e. viešųjų pirkimų srityje, kad būtų galima supaprastinti e. viešųjų pirkimų sprendimus, skatinti MVĮ dalyvavimą ir geriau stebėti viešuosius pirkimus per e. viešųjų pirkimų sistemas. Komisija ir toliau finansuos projektus, kuriais skatinama plėtoti visiškai elektroninius viešuosius pirkimus ES, tokius kaip e-SENS[28], ir užtikrins, kad atitinkamas CEN darbas būtų įtrauktas į šį projektą.

Valstybės narės turėtų skatinti naudoti CEN standartą savo šalyse, kad užtikrintų visišką visiškai elektroninių viešųjų pirkimų sistemų sąveikumą.

Teikdama daugiametę finansinę programą Komisija pasiūlė pradėti Europos infrastruktūros tinklų priemonės (EITP)[29] programą. Ja siekiama remti investicijas į infrastruktūrą, reikalingą tarpvalstybinėms viešosioms paslaugoms teikti, įskaitant e. viešuosius pirkimus ir e. sąskaitų faktūrų naudojimą, didinant tarpvalstybinių procesų sąveikumą. Tai gali paskatinti visiškai elektroninių viešųjų pirkimų standartizavimą ne tik būsimuose teisės aktuose nustatytose srityse ir padėti apriboti nesąveikius nacionalinius sprendimus.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI:

(2) **Europos standartizacijos komitetas (CEN)** atliks būtiną standartizavimo darbą, **kad būtų galima įgyvendinti teisės akto pasiūlymą dėl e. sąskaitų faktūrų naudojimo vykdant viešuosius pirkimus**. CEN toliau **standartizuos e. viešųjų pirkimų sistemas, kad MVĮ būtų paprasčiau jomis naudotis**.

(3) Europos Komisija finansuos projektus, kuriais **skatinama plėtoti sąveikius e. sąskaitų faktūrų sprendimus** ES (e-SENS).

(4) Europos Komisija **finansuos ir rems visiškai elektroninių viešųjų pirkimų (įskaitant e. sąskaitas faktūras) infrastruktūros kūrimą** visoje Europoje pasinaudodama siūloma **Europos infrastruktūros tinklų priemone**.

5.3. Visiškai elektroninių viešųjų pirkimų nacionalinės strategijos

Užtikrinant, kad visiškai elektroniniai viešieji pirkimai taptų tikrove, pagrindinis vaidmuo tenka valstybėms narėms. Todėl Komisija ragina valstybes nares parengti nacionalines

[28] eSENS siekiama konsoliduoti pagrindinius esamų didelio masto bandomųjų projektų, įgyvendinamų pagal Konkurencingumo ir inovacijų bendrąją programą, rezultatus. http://www.esens.eu. Pasirašius dotacijos susitarimą (baigiamos procedūros), e-Sens bus ES bendrai finansuojamas projektas.

[29] Žr. COM(2011) 676, COM(2011) 665 ir 2013 m. gegužės 28 d. COM(2013) 329.

strategijas ir į jas įtraukti išsamius veiksmų planus siekiant užtikrinti, kad e. viešųjų pirkimų ir e. sąskaitų faktūrų sistemos būtų įgyvendintos iki Viešųjų pirkimų ir E. sąskaitų faktūrų direktyvose nustatytų terminų. Šios strategijos – galimybė peržiūrėti dabartinę sudėtingą visiškai elektroninių viešųjų pirkimų struktūrą (susiskaidymas, kartais nepatogūs naudotojams ir nesąveikūs sprendimai), kad būtų galima toliau racionalizuoti viešuosius pirkimus ir suteikti galimybę platesniu mastu modernizuoti viešąjį administravimą.

Kad šios strategijos būtų veiksmingos, reikėtų nustatyti konkrečius veiksmų planus, kurių tikslas:

- **nustatyti tarpinius** e. viešųjų pirkimų ir e. sąskaitų faktūrų naudojimo **tikslus**, kad būtų galima stebėti pažangą, padarytą įgyvendinant Viešųjų pirkimų ir E. sąskaitų faktūrų direktyvose nustatytus tikslus;

- **valdyti perėjimą** pasirenkant strategiją, kuria užtikrinama didžiausia visiškai elektroninių viešųjų pirkimų nauda. Europos Komisija **inicijuos tyrimą, kad nustatytų sėkmingiausias** e. viešųjų pirkimų ir e. sąskaitų faktūrų naudojimo **strategijas.** Tai padės valstybėms narėms įvertinti savo politiką;

- **skatinti supaprastinimą, administracinės naštos mažinimą ir MVĮ bei tarpvalstybinių tiekėjų dalyvavimą** visiškai elektroniniuose viešuosiuose pirkimuose, atsižvelgiant į gerosios patirties tyrimo ir E. konkursų ekspertų grupės darbo rezultatus (žr. 4.2 skirsnį);

- **skatinti kurti ir naudoti e. sertifikatus.** Juos įdiegti būtų galima naudojant tokias priemones kaip PEPPOL[30] bendrovės virtualių dokumentų sistema[31];

- **stebėti pirkimų išlaidas ir pagrindinius veiklos rodiklius** (pvz., MVĮ dalyvavimą, visiškai elektroninių viešųjų pirkimų privalumus) nacionaliniu lygmeniu pasinaudojant e. viešųjų pirkimų sistemų teikiama informacija, siekiant sutaupyti lėšų ir užtikrinti didesnį skaidrumą;

- **parengti mokymų programas** įmonėms (visų pirma MVĮ) ir perkančiosioms organizacijoms, siekiant paremti jas perėjimo laikotarpiu. Valstybės narės turi galimybę **pasinaudoti struktūriniais fondais, kad galėtų finansuoti mokymus ir, jei reikia, sukurti būtiną infrastruktūrą.** Norėdamos pasinaudoti šia galimybe jos turėtų įtraukti šiuos prioritetus į savo būsimas veiksmų programas, kuriomis įgyvendinami struktūriniai fondai 2014–2020 m.;

- **siekti vidaus rinkos tikslų įgyvendinant nacionalines strategijas**. Europos Komisija paskelbs pagrindinius principus, kuriuos turėtų atitikti visos e. viešųjų pirkimų sistemos Europoje, kad būtų suderinamos su vidaus rinka. Gairėse bus aptariami tokie klausimai: lengva prieiga tarpvalstybiniams tiekėjams (pvz., e. viešųjų pirkimų sistemose neturėtų būti specialių nacionalinių duomenų laukelių, kurie galėtų užkirsti kelią užsienio įmonėms naudotis sistema), lengva prieiga MVĮ, sąveikumo reikalavimai ir pan. Valstybės narės savo nacionalinėmis strategijomis turėtų užtikrinti, kad gairių būtų laikomasi.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI:

30 http://www.peppol.eu/.

31 http://www.peppol.eu/peppol_components/virtual-company-dossier

(5) **Valstybės narės parengs visiškai elektroninių viešųjų pirkimų nacionalines strategijas ir išsamius veiksmų planus**, skirtus užtikrinti įgyvendinimą iki Viešųjų pirkimų ir E. sąskaitų faktūrų direktyvose nustatytų terminų.

(6) Europos Komisija **inicijuos tyrimą, kad nustatytų sėkmingiausias e. viešųjų pirkimų ir e. sąskaitų faktūrų naudojimo strategijas** Europoje.

(7) **Valstybės narės apsvarstys galimybę pasinaudoti struktūriniais fondais, kad finansuotų mokymus (visų pirma MVĮ mokymus), sustiprintų administracinius gebėjimus ir sukurtų infrastruktūrą**; tuo tikslu jos atitinkamai įtrauks šiuos prioritetus į savo veiklos programas.

(8) Europos Komisija **paskelbs pagrindinius principus, kuriuos turėtų atitikti visos e. viešųjų pirkimų sistemos Europoje**, kad būtų suderinamos su vidaus rinkos principais.

5.4. Dalijimasis gerąja patirtimi

Komisija tęs darbą, susijusį su Europos suinteresuotųjų šalių e. sąskaitų faktūrų išrašymo forumu, ir įsteigs panašų e. viešųjų pirkimų forumą. Šie forumai nustatys tolesnį standartizavimo darbą, koordinuos Europos ir nacionalines iniciatyvas ir dalysis gerąja patirtimi. Forumai suburs pagrindinius visiškai elektroninių viešųjų pirkimų dalyvius: nacionalinius politikos formuotojus, įmonių ir (arba) MVĮ organizacijų atstovus, perkančiąsias organizacijas (pirkėjus), e. viešųjų pirkimų ir e. sąskaitų faktūrų sprendimų teikėjus, standartizacijos institucijas ir kt.

Komisija taip pat pradės tyrimą, kad nustatytų gerąją patirtį e. viešųjų pirkimų priemonių, tokių kaip e. aukcionai[32] ir e. katalogai[33], srityje. Šios priemonės kartais naudojamos netinkamai, pavyzdžiui, jei pasiūlymai pagal e. aukciono procedūras atskleidžiami per anksti, tai gali paskatinti tiekėjus sudaryti slaptą susitarimą. Atliekant tyrimą reikėtų nustatyti, kaip būtų geriausia naudotis šiomis priemonėmis ir gauti kuo daugiau naudos.

Komisija rodo pavyzdį e. viešųjų pirkimų ir e. sąskaitų faktūrų srityje. Komisija visiškai pereis prie e. viešųjų pirkimų (apimančių e. pranešimą, e. prieigą ir e. pasiūlymų teikimą) iki 2015 m. vidurio, kaip nurodyta 2012 m. komunikate[34]. Perkant IT prekes ir paslaugas e. sąskaitos faktūros išrašomos nuo 2009 m., dėl to sutaupoma daug lėšų, sutrumpėja tvarkymo laikas, nebereikia koduoti duomenų ir t. t. Komisija privalomą reikalavimą naudoti e. sąskaitas faktūras palaipsniui pradeda taikyti ir kitose Komisijos pirkimų srityse. Šie sprendimai bus pateikti valstybėms narėms kaip atviroji programinė įranga, siekiant sumažinti investicines sąnaudas.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI:

(9) Komisija **tęs darbą, susijusį su Europos suinteresuotųjų šalių e. sąskaitų faktūrų išrašymo forumu.** Europos Komisija **įsteigs panašų e. viešųjų pirkimų forumą**, kuris nustatys tolesnį standartizavimo darbą, koordinuos Europos ir nacionalines iniciatyvas ir dalysis gerąja patirtimi.

---

32 Elektroniniai aukcionai yra speciali visiškai elektroninė pirkimų procedūra.

33 Elektroniniai katalogai yra priemonė gauti ir įvertinti pasiūlymus struktūrizuota (katalogo) forma.

34 Žr. 2 išnašoje nurodytą Komunikatą COM(2012) 179 *final.*

(10)	Europos Komisija **pradės tyrimą, kad nustatytų gerąją patirtį e. viešųjų pirkimų priemonių, tokių kaip e. aukcionai ar e. katalogai, srityje**.

6. IŠVADA

Kad būtų galima pasinaudoti didžiuliais visiškai elektroninių viešųjų pirkimų privalumais, būtina ES lygmeniu nustatyti veiksmingą teisinę sistemą. Todėl Komisija ragina valstybes nares ir Europos Parlamentą kuo greičiau priimti naująjį pasiūlymą dėl elektroninių sąskaitų faktūrų naudojimo vykdant viešuosius pirkimus; tai būtų aiškus politinis pasiryžimo pereiti prie e. viešųjų pirkimų signalas. Tačiau visais privalumais bus galima pasinaudoti tik tuomet, jei valstybės narės parengs ir įgyvendins perėjimo valdymo ir veiklos problemų sprendimo strategijas.

PRIEDAS
KOMUNIKATO „ELEKTRONINIŲ VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ STRATEGIJA“ VEIKSMŲ ĮGYVENDINIMO PADĖTIS

PAGRINDINIAI VEIKSMAI	ĮGYVENDINIMO PADĖTIS
1) Europos Parlamentas (EP) ir Taryba turi susitarti **dėl naujos teisinės sistemos, kuria reikalaujama visiškai pereiti prie e. viešųjų pirkimų**. Priėmimo terminas – 2012 m. pabaiga.	**Vykdoma.** Pasiūlymą šiuo metu nagrinėja EP ir Taryba; kompromisas gali būti pasiektas iki 2013 m. vidurio.
2) Jei būtina, Komisija priimdama deleguotuosius aktus **suvienodins techninius reikalavimus**. Terminas – po naujų direktyvų priėmimo.	Įgyvendinti numatyta priėmus peržiūrėtas Viešųjų pirkimų direktyvas.
3) Komisija pateiks **naujos teisinės elektroninio tapatybės nustatymo, patvirtinimo ir parašų sistemos** pasiūlymą. Terminas – 2012 m. 2 ketvirtis.	**Įvykdyta.** Pasiūlymas priimtas 2012 m. birželio 4 d.[35]. Pasiūlymą nagrinėja EP ir Taryba.
4) **E. konkursų** ekspertų grupė pateiks **rekomendacijų geriausioms įmanomoms e. viešųjų pirkimų sistemoms**, lengvinančioms tarpvalstybinę prieigą ir paprastumą naudotis visoms įmonėms, **skatinti**. Terminas – 2013 m. pradžia.	**Įvykdyta.** Ataskaita paskelbta[36].
5) Komisija paskelbs **gerosios e. viešųjų pirkimų patirties ataskaitą** ir skatins ja naudotis visoje ES. Terminas – 2013 m. vidurys.	**Įvykdyta.** Ataskaita paskelbta[37].
6) Komisija **rems PEPPOL sudedamųjų dalių išlikimą** nuo 2012 m. vidurio.	**Įvykdyta.** „Open PEPPOL“ įsteigta kaip tarptautinė ne pelno asociacija pagal Belgijos įstatymus ir jos darbas tęsiamas. Komisija ir toliau rems PEPPOL

35 http://europa.eu/newsroom/calendar/event/363056/commission-adopts-proposed-regulation-on-eid-and-esignature
36 http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/e-procurement/expert/index_en.htm
37 http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/e-procurement/golden-book/index_en.htm

	plėtrą veiksmais, įtrauktais į Europos viešojo administravimo institucijų sąveikumo sprendimų (ISA) programą.
PAGRINDINIAI VEIKSMAI	**ĮGYVENDINIMO PADĖTIS**
7) Komisija **finansuos ir rems e. viešųjų pirkimų infrastruktūros kūrimą** visoje Europoje pasinaudodama **Europos infrastruktūros tinklų priemone**. Komisija projektus pradės 2014–2015 m.	**Vykdoma.** Pasiūlymą sukurti Europos infrastruktūros tinklų priemonę (EITP) Komisija priėmė 2011 m. pabaigoje ir iš dalies pakeitė 2013 m. gegužės mėn. Šiuo metu pasiūlymas svarstomas pagal naują 2014–2020 m. daugiametę finansinę programą.
8) Komisija skatins **naudoti struktūrinius fondus e. viešųjų pirkimų diegimui skatinti** visoje Europoje, kaip nustatyta 2014–2020 m. bendroje strateginėje programoje.	**Įvykdyta.** Keliose nacionalinėse programose jau įtrauktos nuorodos į e. viešuosius pirkimus.
9) Komisija įgyvendins **plačią informacijos** apie elektroninius viešuosius pirkimus **sklaidos strategiją.**	**Vykdoma.** Komisijos organizuoti renginiai: aukšto lygio konferencija e. viešųjų pirkimų klausimais (2012 m. birželio mėn.); seminaras apie e. viešuosius pirkimus (2012 m. gruodžio mėn.). Ji dalyvavo daugelyje konferencijų ir pasinaudojo įvairiais tinklais informacijai platinti (pvz., Europos įmonių tinklu).
10) Komisija nuo 2012 m. vidurio rengs **metines konferencijas e. viešųjų pirkimų klausimais**.	**Įvykdyta.** Konferencija surengta 2012 m. viduryje, dalyvavo 350 dalyvių. Antrą konferenciją planuojama surengti 2013 m. rugsėjo 18 d.
11) Komisija padės pagrindus, kad elektroninės **sistemos galėtų stebėti viešųjų pirkimų išlaidas** tikruoju laiku. Terminas – 2013 m. vidurys.	**Vykdoma.** Europos Komisija užsakė tyrimą, kuris bus baigtas iki 2013 m. vidurio.
12) Komisija skelbs **metinę e. viešųjų pirkimų ataskaitą**. Pirmosios ataskaitos terminas – 2013 m. vidurys.	**Įvykdyta.** Žr. šio komunikato 4 skirsnį.
13) Komisija **visiškai pereis prie e. viešųjų pirkimų** iki 2015 m. vidurio (likus vieniems metams iki valstybių narių termino).	**Vykdoma.** E. pranešimo ir e. prieigos prie dokumentų funkcijos veikia. E. pasiūlymo teikimo bandomasis etapas prasidės iki 2013 m. vidurio.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI	ĮGYVENDINIMO PADĖTIS
14) **Komisija savo e. viešųjų pirkimų sprendimais** leis naudotis valstybėms narėms, kuriančioms savo infrastruktūrą, kad sumažėtų investicinės sąnaudos.	**Vykdoma.** Belgija priėmė Komisijos e. viešųjų pirkimų sistemą e-Prior. Norvegija ir Airija šiuo metu testuoja e-Prior.
15) Komisija **skatins tarptautinį reguliavimo dialogą** dėl atvirų e. viešųjų pirkimų sistemų ir aktyviai **stebės svarbų tarptautinių standartų rengimo darbą**.	**Vykdoma.** Pradėti dialogai su JAV, Kinija ir JT/ CEFACT[38].

[38] http://www.unece.org/cefact.html